

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(4)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 322 sahifa,
18-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'quvchi yoshlarni muhandislik kasblariga yo'naltirishda xorij tajribasi.....	10
Maxamov X. T., Omondavlatova Sofiya Baxtiyor qizi	
2-sinf darslarida "4K" ko'nikmalarini shakllantirish: XXI asr savodxonligi poydevori	14
Jo'rayeva Nargiza O'ktamovna	
Ommaviy axborot vositalarining inson ruhiy salomatligiga ta'siri: empirik tadqiqot natijalari.....	18
Abdinazarova Bibixonim Rashid qizi	
Talabalar uchun amaliy ko'nikmalarni shakllantirishda texnik loyihalarning o'rni	23
Axmadaliyev Mansurbek Erkaboy o'g'li, Rejabov Jaloliddin Sadiq o'g'li	
Masalalarni modellashtirish metodi yordamida yechish yo'llari	28
B. B. Qarshiyev, Bekmuradov Bobur Toyloq o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida elektron o'quv materiallaridan foydalanishning afzalliklari.....	34
Tog'aymurodova Marjona Yusuf qizi	
Raqamli ta'lim muhitida dizaynerlik faoliyatlarini rivojlantirishning zamonaviy metodlari.....	39
Satvoldiyeva Malaxatxon A'zamjanovna	
Metall va metallmas buyumlarga ishlov berish texnologiyasi fanidan amaliy dars mashg'ulotlarini raqamli texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi	47
A. Safarov	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni shakllantirish mezonlari.....	57
Xolmatov Doston Dilshod o'g'li	
7–8-sinf biologiya darslarida kompetensiyaviy yondashuvni takomillashtirish metodikasi	60
Xolmurodova Sarvinoz	
Zamonaviy adabiyotda lider ayol portreti va shaxsiy rivojlanish falsafasi.....	64
G'afforova Dildora Ergashevna	
Boshlang'ich sinf o'qish darslarida matn ustida ishlash metodikasini takomillashtirishning pedagogik asoslari.....	69
Yusupova Umida Zayniddin qizi	
Umumta'lim maktabida xalq hunarmandchiligi va badiiy loyihalashda kreativ yondashish texnologiyalarining mazmun-mohiyati.....	74
Shomirzayev Maxmatmurod Xuramovich, G'aniyeva Dilfuza A'lam qizi	
Oila muhitining raqamli tadbirkorlik motivatsiyasiga ta'siri: psixologik tahlil	78
Tursunov Lutfulla Sayfullayevich, Boyqobilova Sevinch Fazliddin qizi	
Maktab va muzeylar aloqadorligini ta'minlash asosida o'quvchilarni ma'naviy merosga hurmat ruhida tayyorlashning pedagogik texnologiyasi	81
Nizomxonova Nargizaposhsho Ekrixon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida produktiv o'qish malakasini shakllantirish.....	86
Xurramova Sojida Abdunazar qizi	
Oliy ta'lim tizimida liderlik kompetensiyalarini takomillashtirishning kompleks yondashuvlari.....	91
Risvayeva Charos Zaydilla qizi	
Sport sohasining ommaviyligi va inklyuzivligi	94
Z. N. Urunova, M. Jaborova	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida psixologik muhitni swot-tahlil qilish va korreksiyalash	97
Sattorova Shirinoy San'atovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kognitiv kompetentligini rivojlantirishda integrativ yondashuv ..	100
Buvrayev Akram Rustam o'g'li	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy nutqiga qo'yiladigan talablar	104
Xolmuminova Dilfuza Xolmamatovna	
O'qituvchining kasbiy faoliyatida ma'naviy-axloqiy fazilatlarining ahamiyati	107
Jumanazarova Dilnoza Umurzaqovna	

Hadislar yordamida boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy-axloqiy sifatlarni shakllantirish	111
<i>Akaboyeva Malika Raxmatovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mustaqil fikrlashga o'rgatish texnologiyasi	114
<i>Beshimova Muazzam Bahodirovna, To'lanboyeva Farangis Ibrohimjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ona tili fanini o'qitishda kreativlik qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik shart-sharoitlari	117
<i>Xoliyeva Sevara Rustam qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda multimedia texnologiyalaridan foydalanish kompetensiyasini tarkib toptirish	122
<i>Narmatova Fotima Dilshod qizi</i>	
Organizing Physics Lessons in General Education Schools Based on Gamification Elements	127
<i>Y. A. Mamatokhunov, U. S. Ismoilov, M. A. Muxtorjonova</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning samaradorligi....	129
<i>Meyliyeva Sevinch Bozor qizi</i>	
Anoreksiyasi va bulimiyaning psixologik determinantlari hamda klinik jihatlari	132
<i>Askarova Nargiza Abdivaliyevna, To'raqulova Sevinch Sattorjon qizi</i>	
Koxlear implantli bolalar fonematik eshituvini shakllantirish asosida tovush talaffuzini shakllantirish	136
<i>Bozorov Otabek Yo'lchi o'g'li, Yakubova Asalxon Ulug'bek qizi</i>	
Qisqa masofaga yuguruvchi yosh sportchilarning kuch va tezlik-kuch ko'rsatkichlarini rivojlantirishda yillik rejalashtirish samaradorligi	139
<i>Eshpulatov Jamshid Nuraliyevich</i>	
Разработка модуля автопрокторинга для платформ дистанционного обучения на основе компьютерного зрения и анализа активности пользователя	144
<i>Дустқобилов Акмал Бобомуродович</i>	
Определение нарушений академической честности на онлайн-экзаменах на основе компьютерного зрения: алгоритм и эффективность модуля камерaproctor	149
<i>Дустқобилов Акмал Бобомуродович, Маматов Ислombек Ильесович</i>	
Zamonaviy ta'limda sun'iy intellekt texnologiyalari: imkoniyatlar, muammolar va istiqbollar	154
<i>Delov To'liqin Erkinovich, Gulmirzayeva Zulayho Ko'klanboy qizi</i>	
Ijtimoiy tarmoqlarning talaba yoshlar psixologiyasiga ta'siri	160
<i>Saidakbarova Nigora Abduraxim qizi</i>	
Talabalarni ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlashning besh blokli pedagogik modeli	165
<i>Amonov Mirjon Namozovich</i>	
O'smirlarning raqamli texnologiyalarga qaramligi va uning psixologik salomatlikdagi o'rni	170
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Normamatova Aziza Ibroxim qizi</i>	
Qizlarda erta nikohning psixologik omillari va sabablari	174
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv motivlarini shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari	178
<i>Jumayeva Guzal Xayriddin qizi</i>	
Maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarda barmoqlar harakati mashqlari asosida kichik motorika va harakat koordinatsiyasini rivojlantirish	183
<i>Mirzakarimov Yuldashboy Abdinabiyevich</i>	
Globalashuv sharoitida yoshlar tashkilotlari orqali milliy o'zlikni anglashni shakllantirishning pedagogik strategiyalari.....	187
<i>Axralova Marg'uba Akmalxanovna</i>	
Tarbiya fani asosida o'quvchilarda huquqiy kompetentlikni rivojlantirish imkoniyatlari	191
<i>Jumanova Xafiza Xoliqulovna</i>	
Zamonaviy ilmiy-texnika taraqqiyoti sharoitida texnologik ta'lim mazmunini STEM yondashuvi asosida integratsiyalash va talabalarning texnik fikrlash kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	196
<i>Imanov Baxtiyor Berdiyevich, Qulmamatova Xurshida Abduxamidovna, Barataliyeva Nasiba Maxmadaminovna</i>	
Ijodiy kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltirilgan o'quv jarayonining mazmuniy ta'minoti	202
<i>Kubayeva Mavluda Baxtiyor qizi</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	The Influence of a Competency-Based Approach on Educational Quality in Physics Instruction ..... 205 <i>A. Xakimov, Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, M. A. Ne'matova</i>
	Umumta'lim maktablarida o'quvchilarning ekologik savodxonligini shakllantirishning amaliy holati ..... 208 <i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>
	Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilariga ingliz tilini o'rgatishning pedagogik va psixologiyistik xususiyatlari ..... 214 <i>Ismoilova Muattar Ilyosovna</i>
	Sharq mutafakkirlarining yoshlarni mehnat va kasb-hunarga o'rgatish bo'yicha qarashlari ..... 219 <i>Alqarov Qodir Xoimatovich, Irmatov Pirmuhammad Normat o'g'li</i>
	Metallar mavzusini interfaol metodlar asosida o'qitish orqali o'quvchilar kreativligini oshirish ..... 222 <i>Murodova Sayyora Qanoatovna</i>
	Moliyaviy terminlarni tarjima qilishning metodologik muammolari ..... 226 <i>Norboyeva Dilafuz Djumaqulovna, Suvonov Ozodbek Jamshid o'g'li</i>
	Oliy ta'lim muassasalarida yakuniy nazorat jarayonlarini sun'iy intellekt texnologiyalari asosida tashkil etishning afzalliklari ..... 230 <i>Abdunabiyeva Kamola Mansurovna</i>
	Pedagogik ta'limda AI-tutor texnologiyalaridan foydalanish: o'zaro ta'sir mexanizmi va samaradorlik tahlili ..... 236 <i>Abdunabiyeva Maftunaxon Solijon qizi</i>
	Talabalarda prokrastinatsiyani kamaytirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari ..... 240 <i>Kozimov Sayfullah Maxammadjon o'g'li</i>
	Kompetensiyaviy yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faoliyatini rivojlantirish ..... 245 <i>Raximov Zokir Toshmirovich</i>
	Yosh voleybolchilarning umumiy va maxsus jismoniy tayyorgarliklarini oshirishning pedagogik asoslari ..... 249 <i>Temirov Shoirbek Raimjonovich</i>
	Oliy ta'lim muassasalarida boshqaruv jarayonlari mexanizmlarini takomillashtirish ..... 253 <i>Kimsanova Rahnamo Solijonovna</i>
	Milliy kurash vositasida yoshlarning irodaviy sifatlarini rivojlantirish ..... 257 <i>Muratov Muzaffar Shermamatovich</i>
	Xavotirlanish muammosining psixologik-pedagogik adabiyotlarda o'rganilganligi va o'smirlik davrining psixologik xususiyatlari ..... 261 <i>Mutalibjonov Nurillo Iroiljon o'g'li</i>
	Bo'lajak pedagoglarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning innovatsion va refleksiv asoslari ..... 264 <i>Oblayeva Lobar Erdonovna</i>
	STEM Education Technology: Physics Teaching Methodology and Future Innovations ..... 268 <i>Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, Odinakhon Sotvoldiyeva Abdumannob qizi</i>
	Mustaqil ta'limni tashkil etishning nazariy asoslari ..... 272 <i>Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna</i>
	Maktabgacha tarbiya yoshda bolalar kognitiv sohasining tadqiq qilinishi ..... 276 <i>Raxmonova Shaxrizoda Laziz qizi</i>
	Modernization of Physics Teaching Methodology Based on Stream Integration in Vocational Schools ..... 279 <i>S. Z. Zaynobiddinov, Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, Z. M. Orifjonova</i>
	Cultural Competence as a Core Component of Foreign Language Teaching: Theoretical Foundations and Pedagogical Integration ..... 282 <i>Shahlo Obidova</i>
	Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida talabalarning akmeologik madaniyatini rivojlantirishda ART-pedagogik texnologiyalardan foydalanish ..... 286 <i>Shodmonova Shoirsa Saidovna, Sharifova Dildora Shavkiddin qizi</i>
	Talabalarning to'garak mashg'ulotlari orqali ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish yo'llari ..... 290 <i>Turakulova Feruza Mamadoli qizi</i>

Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ona tili fanini o'qitishda kreativlik qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik shart-sharoitlari	294
<i>Xoliyeva Sevara Rustam qizi</i>	
Texnologiya darslarida raqamli texnologiyalar vositasida o'quvchilarning tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	298
<i>Xudoyberdiyeva Nilufar Raximqulovna</i>	
Umumta'lim maktablari musiqa darslarida media-kontentlardan foydalanib o'quvchilarda estetik didni shakllantirish.....	302
<i>Xudoyqulov Asilbek Aziz o'g'li</i>	
Педагогические стратегии профилактики раннего профессионального выгорания у студентов-медиков (в условиях высокой информационной нагрузки)	305
<i>Асророва Мафтунабегим Махаммадризо кизи</i>	
Формирование самоотношения у подростков, переживших насилие	308
<i>Кушакова Наргиза Исламбаевна, Азаркова Миланика Дмитриевна</i>	
Изучение развития эпистемических знаний у учащихся 5-го класса в педагогико-психологической литературе.....	311
<i>Нехочина Лола Шахобиддиновна</i>	
Когнитивные уровни читательской деятельности в заданиях PIRLS: типология, процессы понимания и система оценивания.....	314
<i>Нуруллаева Шахло Уктамовна, Александра Валерьевна Шаркова</i>	

IJODIY KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHGA YO'NALTIRILGAN O'QUV JARAYONINING MAZMUNIIY TA'MINOTI

Kubayeva Mavluda Baxtiyor qizi

Professional ta'limni rivojlantirish instituti mustaqil izlanuvchisi,
Navoiy innovatsiyalar universiteti dotsenti, p. f. d. (PhD)

Annotatsiya: Mazkur tadqiqotda kasbiy ta'lim tizimida o'quvchilarning ijodiy kompetensiyasini rivojlantirishning mazmuniy ta'minoti nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilingan. Kasbiy ta'limga oid normativ-huquqiy hujjatlar va davlat ta'lim standartlari tahlili asosida amaldagi dasturlarda ijodiy kompetensiyani rivojlantirishga oid imkoniyatlar hamda mavjud muammolar aniqlangan. Shuningdek, dual ta'lim tizimi sharoitida ijodiy fikrlash, nostandart yechimlar ishlab chiqish va amaliy ijodiy faoliyatni tashkil etishga xizmat qiluvchi metodik tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: kasbiy ta'lim, ijodiy kompetensiya, mazmuniy ta'minot, kreativ fikrlash, dual ta'lim, kompetensiyaviy yondashuv, divergent fikrlash, refleksiya, ijodiy faoliyat, innovatsion texnologiyalar, motivatsiya, pedagogik faoliyat.

Abstract: This study theoretically and practically analyzes the content provision for the development of students' creative competence in the vocational education system. Based on the analysis of normative-legal documents and state educational standards in vocational education, the study identifies existing opportunities and challenges related to the development of creative competence within current educational programs. In addition, methodological recommendations were developed to enhance creative thinking, generate non-standard solutions, and organize practical creative activities in the context of dual education.

Key words: vocational education, creative competence, content provision, creative thinking, dual education, competency-based approach, divergent thinking, reflection, creative activity, innovative technologies, motivation, pedagogical activity.

Аннотация: В данном исследовании теоретически и практически проанализировано содержательное обеспечение развития творческой компетентности обучающихся в системе профессионального образования. На основе анализа нормативно-правовых документов и государственных образовательных стандартов профессионального образования выявлены возможности и существующие проблемы развития творческой компетентности в действующих образовательных программах. Кроме того, разработаны методические рекомендации, направленные на развитие творческого мышления, формирование нестандартных решений и организацию практической творческой деятельности в условиях дуального образования.

Ключевые слова: профессиональное образование, творческая компетентность, содержательное обеспечение, креативное мышление, дуальное образование, компетентностный подход, дивергентное мышление, рефлексия, творческая деятельность, инновационные технологии, мотивация, педагогическая деятельность.

KIRISH

Pedagogik adabiyotlarda "ta'lim mazmuni" va "mazmuniy ta'minot" tushunchalari ko'pincha sinonim sifatida ishlatilsa-da, ular orasida muhim farq mavjud. Ta'lim mazmuni (content of education) – bu o'quvchilarga o'zlashtirish uchun taqdim etiladigan bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalar yig'indisi bo'lsa, mazmuniy ta'minot (content provision) esa ta'lim mazmunining samarali o'zlashtirilishini ta'minlaydigan barcha didaktik vositalar, materiallar, resurslar va tashkiliy sharoitlar majmuini anglatadi.

V. V. Kraevskiy ta'lim mazmunini "pedagogik moslashtirilgan ijtimoiy tajriba" sifatida ta'riflagan bo'lsa, I. Ya. Lerner uni "ijtimoiy tajribaning to'rt elementi – bilimlar, faoliyat usullari, ijodiy faoliyat tajribasi va emotsional-qadriyatli munosabat" tarzida izohlagan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Davlat ta'lim standartlari (DTS) kasbiy ta'lim mazmunining asosiy yo'nalishlarini belgilaydi. Amaldagi DTSda kasbiy kompetensiyalar umumkasbiy va maxsus kasbiy kompetensiyalarga ajratilgan. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, DTS talablarida ijodiy kompetensiyaga bevosita tegishli ko'rsatkichlar mavjud bo'lsa-da, ular yetarlicha aniq va to'liq emas. Masalan, "muammolarni hal qilish qobiliyati", "nostandart vaziyatlarda qaror qabul qilish" kabi ko'rsatkichlar ijodiy kompetensiyaning ayrim elementlarini aks ettiradi, biroq yaxlit tizim sifatida ifodalanmagan. Bu holat mazmuniy ta'minotda ijodiy kompetensiyaga maqsadli e'tiborning yetishmasligiga olib kelmoqda.

1-jadval: Kasbiy ta'limda ijodiy kompetensiyaga oid normativ-huquqiy bazaning tahlili

№	Hujjat nomi	Ijodiy kompetensiyaga oid mazmun	Baholash
1	Konstitutsiya, 55-modda [1]	Ta'lim olish huquqi, shaxsning har tomonlama kamol topishi	Umumiy asos, bevosita tegishli emas
2	"Ta'lim to'g'risida"gi Qonun [2]	Shaxsning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish, ta'lim sifatini oshirish	Ijodiy rivojlanish bevosita qayd etilgan
3	PF-5812 (2019) [5]	Kasbiy ta'limda innovatsion texnologiyalar, kreativ fikrlash	Bilvosita tegishli
4	PQ-316 (2024) [7]	Modulli dasturlar, dual ta'lim, amaliy ko'nikmalar	Ijodiy faoliyat uchun asos yaratadi
5	VM-648 (2023) [11]	DTS yangilash, kompetensiyaviy yondashuv	Kompetensiya tarkibida ijodiylik mavjud
6	VM-106 (2022) [10]	Kasbiy standartlar asosida ta'lim, malaka talablari	Ijodiy kompetensiya yetarlicha aniqlanmagan

1-jadvaldan ko'rinib turibdiki, normativ-huquqiy bazada ijodiy kompetensiyaga oid asoslar mavjud, biroq ular tarqoq va tizimlashtirilmagan holatda. Konstitutsiya va "Ta'lim to'g'risida"gi 637-son1 Qonunda shaxsning ijodiy rivojlanishi umumiy tamoyil sifatida belgilangan "innovatsion texnologiyalar", "amaliy ko'nikmalar" kabi tushunchalar orqali ifodalangan. Bu holat mazmuniy ta'minotda ijodiy kompetensiyaning aniq maqsad sifatida belgilanishi zarurligini ko'rsatadi.

Shuni ham ta'kidlash joizki, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. M. Mirziyoyevning ta'lim sohasidagi nutqlarida ijodiy fikrlashni rivojlantirish masalasi doimiy ravishda ko'tarilmoqda. Xususan, Oliy Majlisga Murojaatnomasida "har bir yoshni mustaqil fikrlaydigan, ijodkor va tashabbuskor shaxs sifatida tarbiyalash" vazifalari belgilab berilgan. Bu vazifalar kasbiy ta'lim tashkilotlari uchun ham bevosita amaliy ahamiyatga ega bo'lib, o'quv jarayonining mazmuniy ta'minotida ijodiy kompetensiyaga maqsadli e'tibor qaratish zarurligini yana bir bor tasdiqlaydi. Shuningdek, PF-60-son2 Farmonda "Yangi O'zbekiston" strategiyasi doirasida ta'lim sifatini oshirish va kadrlarning kreativ salohiyatini rivojlantirish yo'nalishlari belgilab berilgan. Mazkur siyosiy-huquqiy kontekst dissertatsiya mavzusining dolzarbligini yanada kuchaytiradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ijodiy kompetensiya mazmuniy komponentlarining tizimli tahlili. Ijodiy kompetensiyaning to'rt asosiy komponenti – motivatsion-qadriyatli, kognitiv-ijodiy, faoliyatli-amaliy va reflektiv-baholash komponentlarining mazmuniy ta'minoti turli modul va fanlarda turlicha aks ettiriladi. Har bir komponentning mazmuniy ta'minotini alohida ko'rib chiqamiz. Motivatsion-qadriyatli komponentning mazmuniy ta'minoti o'quvchilarning ijodiy faoliyatga bo'lgan ichki motivatsiyasini shakllantirish, ijodiylikning kasbiy faoliyatdagi ahamiyatini anglash va qadriyatli munosabat hosil qilishni o'z ichiga oladi.

T. M. Amabile ijodiy faoliyatda ichki motivatsiyaning hal qiluvchi rolini ta'kidlab, "ichki motivatsiya tamoyili"ni (Intrinsic Motivation Principle) asoslagan. Uning fikricha, shaxs tashqi rag'bat yoki bosim emas, balki ichki qiziqish va ehtiyoj tufayli ijodiy faoliyat bilan shug'ullanganda eng yuqori natijaga erishadi. Amaldagi dual dasturda bu komponent UKM-4 "Tayanch bilimlar" moduli doirasida qisman aks ettirilgan, lekin maxsus maqsadli mashg'ulotlar yetishmaydi. Shuning uchun mazmuniy ta'minotni boyitishda "Ijodiylikka kirish" (8 soat), "Kasbiy ijodiylik psixologiyasi" (6 soat) kabi mavzularni kiritish tavsiya etiladi.

1 <https://lex.uz/docs/-5013007>

2 <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>

TAHLIL VA NATIJALAR

Kognitiv-ijodiy komponentning mazmuniy ta'minoti o'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatlarini – divergent fikrlash, assotsiativ fikrlash, analogiya qilish, muammolarni nostandart hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltiriladi.

J. Gilford tomonidan ilgari surilgan divergent fikrlash nazariyasi va E. Torrensning ijodiy fikrlash testlari bu sohadagi fundamental nazariy asoslardan hisoblanadi.

P. Torrens ijodiy fikrlashning to'rt asosiy parametrini – ravonlik (fluency), egiluvchanlik (flexibility), originallik (originality) va mukammallashtirish (elaboration)ni ko'rsatgan. Dasturda bu komponent PM-1.4 "Ijodiy rivojlanish" va PM-1.3 "Bilish jarayoni" modullari orqali qisman ta'minlanadi, biroq maxsus ijodiy fikrlash trening dasturlari yetishmaydi.

Faoliyatli-amaliy komponentning mazmuniy ta'minoti o'quvchilarning ijodiy faoliyatni amaliy ravishda amalga oshirish ko'nikmalarini – ijodiy loyihalar yaratish, nostandart pedagogik yechimlarni ishlab chiqish, badiiy-ijodiy mashg'ulotlarni tashkil etish malakalarini o'z ichiga oladi.

Dual ta'lim shaklining afzalligi shundaki, 70 foiz amaliy mashg'ulotlar o'quvchilarga real kasbiy muhitda ijodiy faoliyatni amalga oshirish imkonini beradi. KK-1.9 kompetensiyasi aynan shu komponentga to'g'ri keladi va PM-1.4 moduli doirasida "Rasm chizish", "Qo'lda ishlash", "Musiq va harakatli o'yinlar", "Teatrlashtirilgan faoliyat" kabi mavzular orqali amalga oshiriladi. Biroq, V. I. Andreyev ta'kidlaganidek, ijodiy faoliyat faqat badiiy sohada emas, balki har qanday kasbiy faoliyat kontekstida namoyon bo'lishi mumkin. Shu nuqtai nazardan, barcha modullar doirasida ijodiy topshiriqlarni integratsiyalash zarur.

XULOSA

Refleksiv-baholash komponentining mazmuniy ta'minoti o'quvchilarning o'z ijodiy faoliyatini tahlil qilish, o'z-o'zini baholash va ijodiy o'sish dinamikasini kuzatish ko'nikmalarini shakllantiradi. M. Chiksentmixayi ijodiy jarayonda "oqim holati" (flow state) konsepsiyasini ishlab chiqqan bo'lib, refleksiya ijodiy jarayonning muhim tarkibiy qismi ekanini ko'rsatgan.

Amaldagi dasturda bu komponent yetarli darajada aks ettirilmagan, shuning uchun portfolioli baholash, ijodiy kundalik, o'zaro baholash kabi vositalarni joriy etish lozim. Quyidagi jadval har bir komponentning amaldagi va taklif etilayotgan mazmuniy ta'minotini qiyosiy tarzda ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi 637-son Qonuni <https://lex.uz/docs/-5013007>
2. O'zbekiston Respublikasining Prezidentining PF-60-son Farmonida "Yangi O'zbekiston" strategiyasi to'g'risida <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 6-sentabrdagi 5812-sonli "Professional ta'limda kredit-modul tizimini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori. <https://lex.uz/docs/-4500926>
4. Ashurova, S. Yu. Kompetentli-modulli yondashuv asosida o'quvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlash texnologiyasini takomillashtirish: ped. fan. d-ri (DSc) diss. – Toshkent, 2023. – 207 b.
5. Татур, Ю. Г. Компетентность в структуре модели качества подготовки специалиста / Ю. Г. Татур // Высшее образование сегодня. – 2004. – № 3. – С. 20–26.
6. Вербицкий, А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход / А. А. Вербицкий. – М.: Высшая школа, 1991. – 204 с.
7. Беспалько, В. П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения / В. П. Беспалько. – М., 1995. – 337 с.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(4)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.